

สร้างมูลค่า 'ข้าวสังข์หยด' เปลี่ยน 'นาเคมี' เป็นเกษตรอินทรีย์

“เราต้องการอนุรักษ์ความเป็นพื้นถิ่น สร้างมูลค่าด้วยระบบเกษตรอินทรีย์ และสร้างรายได้ให้เกษตรกรในท้องถิ่น” นี่คือนโยบายความตั้งใจแรกเริ่มของ ดร.อนิศรา เพ็ญสุข ตีบแก้ว อาจารย์ประจำคณะเทคโนโลยีและการพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง ที่สร้างมูลค่าให้กับข้าวสังข์หยด ส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาทำนาในระบบเกษตรอินทรีย์ ซึ่งตัดตัวเกษตรกร ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อม

พื้นที่นาข้าวสังข์หยดเกือบ 3,500 ไร่ ที่มีกำลังผลิตข้าว 1,200 ตันปี โดยมีมือเกษตรกรรายย่อย 400 ราย ที่เปลี่ยนการทำนาจากเดิมที่ใช้สารเคมี หรือที่เรียกกันว่า “นาเคมี” มาเป็น “การทำนาอินทรีย์”

ดร.อนิศราเล่าว่า จากการทำงานเรื่องการกำกับและควบคุมมาตรฐานการผลิตข้าวร่วมกับเกษตรกรของคณะทำงานเป็นระยะเวลา 6 ปี มีข้อสังเกตสำคัญคือ เกษตรกรขาดแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนการทำนาจากนาเคมีเป็นนาอินทรีย์ เนื่องจากไม่มีความแตกต่างทางด้านราคาที่ดีเด่นพอที่จะเป็นแรงจูงใจได้ ทางโครงการวิจัยจึงนำเรื่องราคามาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนโครงการและชูจุดเด่นข้าวสังข์หยด

อินทรีย์

“ข้าวสังข์หยดอินทรีย์เป็นข้าวเฉพาะถิ่นทางภาคใต้ เป็นข้าวที่มีปริมาณอะมิโลสต่ำ รสชาติคล้ายข้าวเหนียว และมีคุณค่าทางอาหารสูง ปลูกได้ในพื้นที่ที่เป็นนาลุ่ม มีฤดูการเพาะปลูก-เก็บเกี่ยวเพียงแค่ช่วงเดียวในฤดูฝน ระหว่างเดือนกันยายนถึงมีนาคม ซึ่งข้าวสังข์หยดที่เป็นอินทรีย์มีข้อดีอยู่ 3 เรื่องหลักคือ ติดต่อบริโภค ทำให้ได้ทานข้าวที่ไม่มีสารเคมีหรือยาฆ่าแมลงตกค้างในผลิตภัณฑ์ ติดต่อกับเกษตรกร ที่ไม่ต้องสัมผัสกับสารเคมีต่างๆ ซึ่งก่อนหน้านี้เกษตรกรบางคนที่ใช้ปุ๋ยเคมีแล้วมีอาการเป็นผื่นแพ้และคันตามขาแข้ง พอเปลี่ยนมาทำนาอินทรีย์ก็หายเป็นปกติ หลายคนเห็นถึงความปลอดภัยในเรื่องนี้จึงหันมาสนใจความเป็นอินทรีย์มากยิ่งขึ้น และยังช่วยเพิ่มราคาทำให้สามารถขายได้ในราคาสูงขึ้นได้ ตรงตามเทรนด์สุขภาพ และดีต่อสิ่ง

แวดล้อม เพราะใช้ธรรมชาติมาเกื้อกูลธรรมชาติด้วยกัน ทำให้ดินดี สิ่งแวดล้อมดี ระบบนิเวศดี ไม่มีผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพ”

“การนำกลไกราคาเข้ามาขับเคลื่อนโครงการ นอกจากเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรหันมาทำนาอินทรีย์มากขึ้นแล้ว ยังช่วยให้ราคาดี้นทางจากผู้ผลิตโดยตรงและราคาปลายทางผู้บริโภคมีความสัมพันธ์กันอย่างสมเหตุสมผล กล่าวคือ ชาวนาทำนามีความสุข เลี้ยงปากท้องตนเองและครอบครัวได้ ขณะที่ผู้บริโภคก็กำลังที่จะซื้อได้ เพราะก่อนหน้านี้ช่องว่างราคาข้าวสังข์หยดในตลาดมีราคาแพง แต่ทำไมชาวนาถึงบ่นว่าขายแล้วขาดทุนหรือไม่ก็พอดีทุน” ดร.อนิศราอธิบาย

ดร.อนิศราเล่าต่อไปว่า โครงการนี้นอกจากจะรักษาความเป็นพื้นถิ่นของจังหวัดแล้ว ยังเป็นกรณีศึกษาตัวอย่างให้กับนักศึกษาได้ศึกษาด้วย และทำให้เกษตรกรในโครงการก่อเกิดเป็นเครือข่ายที่เข้มแข็ง บางกลุ่มมีความสามารถมากพอที่จะเป็นวิทยากรให้กับอีกกลุ่ม เพื่อส่งต่อความรู้ให้กับเกษตรกรด้วยตนเอง บางกลุ่มมีพื้นที่พร้อมที่จะผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวอินทรีย์ป้อนให้กับกลุ่มอื่นต่อไป

สิ่งสำคัญในโครงการนั้นคือ การบูรณาการร่วมกันหลายภาคส่วน ทั้งเกษตรกรในพื้นที่ กรมการข้าว กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงจังหวัดพัทลุงเอง ตลอดจนโรงเรียนข้าว และได้เข้าร่วมโครงการ Start Up ราชชมงคลธัญบุรี โดยสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ในการที่เสริมสร้างความเข้มแข็งแก่เกษตรกรอย่างแท้จริง

นายโกศล เดชสง ผู้จัดการ หจก.โกศลธัญญกิจ เจ้าของโรงสีข้าวขนาดกลางที่ร่วมโครงการ สะท้อนว่า การทำนาข้าวอินทรีย์ไม่ใช่เรื่องง่าย ต้องใช้เวลาปรับปรุงดินในนาข้าว 2-3 ปีก่อนปลูก มีการตรวจสอบคุณภาพดินอย่างต่อเนื่อง เมื่อปลูกแล้วต้องติดตามและตรวจสอบเพื่อควบคุมมาตรฐานการผลิตข้าวร่วมกับคณะทำงานในโครงการ ขณะเดียวกันโรงสีข้าวต้องได้มาตรฐาน มีการนำเทคโนโลยีขั้นสูงเข้ามาเสริมและได้รับการรับรอง

ข้าวสังข์หยดในโครงการได้จุดกำเนิดสู่แบรนด์ MANORA (มโหระพา) ซึ่งได้คัดสรรเมล็ดพันธุ์และใช้วิธีการขัดสีแบบซ้อมมือ ซึ่งจะเอาเปลือกหุ้มออกเพียงแค่ 30% ทำให้หุงง่าย และที่สำคัญไม่แข็งกระด้าง ซึ่งมีประโยชน์ต่อร่างกาย มีธาตุเหล็ก แคลเซียม และวิตามินบี 3 สูง เหมาะกับทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะวัยเด็กที่กำลังเจริญเติบโตและผู้สูงอายุที่มีความเสี่ยงต่อโรคกระดูกพรุนและโรคทางระบบประสาท และเป็นผลิตภัณฑ์อินทรีย์คุณค่าจากธรรมชาติ ผู้สนใจหรือต้องการช่วยสนับสนุนเกษตรกร สามารถสอบถามเพิ่มเติมโดยตรง โทร.08-4123-2268 หรือ www.facebook.com/ManoraRice.